

Chữ Xuân Trong Truyện Kiều

Trang Y Hạ

Trong truyện Kiều của thi sĩ Nguyễn Du có cả thảy: Năm mươi lăm [55] câu thơ có chữ Xuân. Nhưng nếu đếm chữ thì có tới năm mươi bảy [57] chữ Xuân, bởi có hai câu có hai chữ Xuân. “*Ngày xuân lắm lúc đi về cùng xuân*”. Và, “*Lòng xuân phơi phới chén xuân tâng tâng*”. Ngoài những câu thơ có chữ Xuân ra, trong suốt truyện Kiều Nguyễn Du cũng đã tả nhiều cảnh mùa xuân mà chẳng có chữ xuân. Bởi do ảnh hưởng đường thi, nên cỏ cây hoa lá trong truyện Kiều rục rịch, trang trọng nhưng không mấy uyển chuyển mềm mại ... Nguyễn Du (1765 – 1820). Truyện Kiều của ông là một tác phẩm văn học cổ điển lừng danh viết bằng chữ Nôm. Ông sống tới - năm mươi lăm [55] tuổi, tương ứng với - năm mươi lăm câu thơ có chữ “xuân”. Một sự trùng hợp ngẫu nhiên đến kỳ lạ...!

Thúy Kiều, người con gái vừa tới cập kê đã phải gánh chịu oan khiên giá họa, phải bán mình để lấy tiền chuộc cha. Nàng đã hy sinh mười lăm mùa xuân lang bạt khắp nơi, chịu trăm ngàn cay đắng lẫn tủ nhục. Cuối cùng, nàng còn giữ được mạng sống để trở về nhà gặp lại người thân thì kể ra cũng còn có phúc. Mùa xuân của nàng Kiều không nhiều, ngoài thời gian còn ở với cha mẹ các em và Kim Trọng ra, thì nàng chỉ có mấy lần tạm gọi là có xuân. Đó là: Thời gian ở với Thúc Sinh...! (Dù ngắn ngủi và phải ra tòa chịu đánh đập, tra tấn dã man vì Thúc Ông kiện cáo). Thời gian ở với Hoạn Thư sau khi bắt Kiều về đánh cho hả giận, rồi cho nàng chép kinh ở Quan âm các. Thúy Kiều lo sợ bị trả thù nên đã bỏ trốn “*Cửa Thiền vừa cử cuối xuân*”. Ngày xuân ngắn ngủi sống yên bình ở chùa này với Sư trưởng Giác Duyên. Mùa xuân này chỉ có ba câu thơ và cũng chỉ là mốc thời gian “*cuối xuân*” mà thôi. Thời gian ở với Từ Hải...! Thời gian trở về nhà gặp lại người thân và Kim Trọng.

Vào truyện, Nguyễn Du đã cho biết gia phong nề nếp và tuổi xuân của chị em nàng Kiều:

“Phong lưu rất mực hồng quần”,
Xuân xanh sắp xỉ tới tuần cập kê

Nàng Thúy Kiều khi còn ở với gia đình, tuy gia cảnh vào bậc trung lưu, nhưng cuộc sống Thúy Kiều chẳng khác gì một khuê nữ đài các kín cổng cao tường. Nàng chưa hiểu biết gì nhiều về tình yêu, về nhân tình thế thái. Mùa xuân, ngày lễ Thanh Minh nàng cũng cùng đi với các em.

Ngày xuân con én đưa thoi,

*Cỏ non xanh tận chân trời,
Cành lê trắng điểm một vài bông hoa.*

Cỏ non xanh tận chân trời, Cành lê trắng điểm một vài bông hoa. Hai câu này tuy thiếu chữ xuân. Nhưng khi đọc, cũng hiểu ra rằng Nguyễn Du đã tả cảnh mùa xuân. Mùa xuân của tháng ba vẫn còn cỏ non, hoa nở và trai thanh gái lịch háo hức chuẩn bị đi chơi xuân.

*Gần xa nô nước yến anh,
Chị em sắm sửa bộ hành chơi xuân.*

Trong mỗi người sinh ra, đều có mệnh số hay căn phần nào đó...! Tốt xấu, giàu nghèo cũng như tương lai tất cả đều không thể biết trước. Tất cả chỉ là ước đoán...! Thúy Kiều cùng các em đi dự tiết Thanh Minh vô tình nhìn thấy ngôi mộ vô chủ. Cây cỏ phủ kín, hoang vu lạnh lẽo...! Không một ai nhang khói. Nàng chạnh lòng thương cảm... Em nàng, Vương Quan kể cho nàng nghe:

“*Đạm Tiên nàng ấy xưa là ca nhi,
Nổi danh tài sắc một thì,
Xôn xao ngoài cửa hiếm gì yến anh,
Kiếp hồng nhan có mong manh,*”!

Thương cho nàng kỹ Nữ Đạm Tiên.

Nửa chừng xuân thoát gậy cành thiên hương.

Trong khi viếng mộ Đạm Tiên, Chị em Thúy Kiều gặp Kim Trọng. Trong mắt Kim Trọng: Hai chị em Thúy Kiều, Thúy Vân đều sắc nước hương trời...! Không khác gì hai nàng Đại Kiều và Tiểu Kiều của thời xưa.

Một nền đồng Tước khoá xuân hai Kiều.

Kim Trọng là bậc tài danh. Chàng cảm nhận tài sắc hai chị em Thúy Kiều, Thúy Vân một cách thán phục và thánh thiện.

Xuân lan thu cúc mặn mà cả hai.

Và, cuộc tình của Thúy Kiều - Kim Trọng hình thành trong tâm tưởng. Thúy Kiều tự hỏi

*"Người đâu gặp gỡ làm chi,
Trăm năm biết có duyên gì hay không?"* .

Để rồi khi hai người chia tay nhau trở về nhà - trong lòng mỗi người đều mang một nỗi nhớ...!

Giọt sương gieo nặng cành xuân la đà.

Kim Trọng trở về, trong lòng thương nhớ Thúy Kiều không nguôi, nên tìm có du học. Chàng thuê nhà ở gần nơi ở của Thúy Kiều - Thành Bắc Kinh. Nơi Kim Trọng thuê nhà để ở, nơi đó có "Hiên Lãm Thúy" - nơi mà sau đó hai người hẹn hò gặp gỡ, trao cho nhau kỷ vật làm tin. Hai người cũng tính tới hôn nhân và sẽ cậy nhờ người mai mối.

Dưới đây là đoạn đối thoại qua lại tràn đầy yêu thương của Kim Trọng và Thúy Kiều:

*Ngày xuân đã dễ tình cờ mấy khi!
"Khuôn thiêng dù phụ tắc thành,"*

Cũng liêu bỏ quá xuân xanh một đời.

Lượng xuân dù quyết hẹp hòi,

*"Công đeo đuổi chẳng thiệt thòi lắm ru!
Lặng nghe lời nói như ru,"*

Chiều xuân dễ khiến nét thu ngại ngùng.

Kim Trọng và Thúy Kiều, tình thắm duyên ưa "Tình trong như đã, mặt ngoài còn e.". Cả hai người trông chờ tin tốt từ gia đình cho cuộc hôn nhân.

Tin xuân đâu dễ đi về cho nặng.

Và, hai người qua lại hồn nhiên trong niềm tin yêu của mùa xuân, của tuổi trẻ...

*"Lần lần ngày gió đêm trăng,"!
Thưa hồng rậm lục đã chừng xuân qua.*

Kim Trọng và Thúy Kiều tràn đầy hy vọng.

"Xưa nay nhân định thắng thiên cũng nhiều."!

Lòng xuân phơi phới chén xuân tàng tàng.

Thừa lúc song thân đi dự tiệc. Thúy Kiều và Kim Trọng qua lại tâm tình với nhau... Dư âm còn để lại trong giấc xuân mơ màng.

Còn ngờ giấc mộng đêm xuân mơ màng.

Nhưng rồi, tai bay vạ gió biết đâu mà lường... Bỗng dưng người nhà Kim Trọng đưa tin:

“Kim Trọng phải về Liêu Dương để thọ tang người chú...!”

Cuộc chia tay lần này như một “định mệnh” đưa đẩy hai người cách xa nhau những mười lăm năm...!

Xuân đường kíp gọi sinh về hộ tang.

Tiếp đến, gia đình Thúy Kiều cũng gặp tai họa bởi thằng bán tơ. Thúy Kiều đành phải bán mình để lấy tiền lo lót cho quan tham mà chuộc cha mẹ.

Liều đem tác cỏ quyết đền ba xuân.

Nàng tự trách mình là chưa đền đáp ơn sinh thành dưỡng dục.

“Tóc tơ chưa chút đền ơn sinh thành.”

Cổixuân tuổi hạc càng cao,”

Thúy Kiều đau xót cho mối tình đầu dang dở... Nàng tự trách mình đã phụ bạc lời thề với người yêu - Kim Trọng. Đêm khuya trần trọc thờ dài nước mắt rơi thấm gối...!

Thúy Vân chợt tỉnh giấc xuân,

Thúy Kiều cậy nhờ Thúy Vân thay mình trả nghĩa cho Kim Trọng.

“Hiếu tình khôn lẽ hai bề vẹn hai!”

Ngày xuân em hãy còn dài,

Thúy Kiều, Thúy Vân than thở cùng nhau làm cho cha mẹ nàng thức giấc. Ông bà tìm cách an ủi Thúy Kiều.

Xuân Huyền chợt tỉnh giấc nồng,

Mã Giám Sinh mua Thúy Kiều, nói là về làm vợ lẽ, nhưng thật ra là đưa về nhà mụ vợ già, vốn là một mụ tú bà. Do quen thói ăn chơi của gã họ Mã, nên Thúy Kiều thất thân ngay trong đêm mà gã họ Mã đưa nàng về “trú phòng”...!

Bốn bề xuân khóa một nàng ở trong.

Nàng nhớ tới Kim Trọng và hồi tiếc:

“Biết thân đến bước lạc loài,

Nhị đào thà bẻ cho người tình chung.”

Để rồi...

Tiếc thay một đóa trà mi,

Con ong đã tỏ đường đi lối về.

Một cơn mưa gió nặng nề,

Thương gì đến ngọc tiếc gì đến hương.”!

Đêm xuân một giấc mơ màng,

Trên danh nghĩa là họ Mã mua Thúy Kiều về làm vợ. Vậy mà đêm xuân ấy chỉ là một giấc mơ màng, rồi sau khi xong cuộc... đước hoa thì để đó, chàng họ Mã lên đi đâu mất, bỏ mặc cho nàng nằm trơ trọi mà chẳng có một lời an ủi...!

Nàng Kiều bị mụ tú bà, vợ hờ của họ Mã ép tiếp khách. Nàng ngần ngại không chịu. Nhưng rồi sau đó mụ ta biết thằng chồng hờ họ mã đã “phồng tay trên” sự trinh trắng của Thúy Kiều. Mụ tú ra tay đánh đập nàng thậm tệ, rồi cho Thúy Kiều ra ở lậu Ngưng Bích...!

Hoa xuân đương nhụy, ngày xuân còn dài.

Trước cảnh bị ép buộc phải tiếp khách và những trận đòn của mẹ Tú bà, Thúy Kiều cũng đành ngậm ngùi buông xuôi.

*“Cũng là lỡ một làm hai,
Đá vàng sao nỡ ép nài mây mưa!”*

Khóa buồng xuân để đợi ngày đào non.

Tú bà dùng lời ngon ngọt khuyên nhủ.

*“Thấy lời quyết đoán hẳn hoi,
Đành lòng, nàng cũng sẽ nguôi nguôi dần.”!*

Câu “Khóa buồng xuân”, phải hiểu theo nghĩa khác. Đó là lời hứa ngầm của mẹ Tú bà rằng: Ta đây không ép con tiếp khách nữa; con cứ khóa buồng xuân lại đi, rồi từ từ ta sẽ tìm một mối lương duyên thật xứng đáng để gả con

*“Người còn thì của hãy còn,
Tìm nơi xứng đáng là con cái nhà”.*

“Con cái nhà...”, mà mẹ Tú bà muốn nói, đó chính là gã họ Sở và cái lầu Ngưng Bích. Cái bẫy lưới âm mưu hãm hại nàng Kiều quá lớn, với sức nhỏ nhoi của một cô gái thơ ngây mới bước chân vào đường đời làm sao có thể thấu hiểu. Thúy Kiều đã mắc kế “đà đao - hời mã thương”, của mẹ Tú bà và gã Sở Khanh mà không hề hay biết.

Trước lầu Ngưng Bích khóa xuân,

Ở trên lầu Ngưng Bích. Thúy Kiều nhìn ra biển, mơ ước – phải chi có con thuyền nào đó ghé vào cứu đưa nàng về lại chốn quê nhà hay ít ra cũng giúp nàng trốn khỏi nơi nàng đang bị người ta hành hạ, tủ nhục..!

*“Buồn trông cửa bể chiều hôm,
Thuyền ai thấp thoáng cánh buồm xa xa?
Buồn trông ngọn nước mới sa,
Hoa trôi man mác, biết là về đâu?
Buồn trông nội cỏ dầu dầu,
Chân mây mặt đất một màu xanh xanh.
Buồn trông gió cuốn mặt ghềnh,
Ầm ầm tiếng sóng kêu quanh ghế ngồi.”*

Bỗng đâu có một anh chàng đáng vẽ thư sinh ghé thăm và đề thơ.

Một chàng vừa trạc thanh xuân,

Để cho Thúy Kiều “tâm phục, khẩu phục” chịu tiếp khách làng chơi... Mẹ Tú bà thuê tên du thủ du thực là Sở Khanh lừa Thúy Kiều trốn đi... Đến khi mọi chuyện đổ bể nàng bị mẹ Tú bà đánh đập tàn nhẫn, lại còn bị tên họ Sở trở giọng, toan đánh nàng.

*“Khi sao phong gấm rủ là,
Giờ sao tan tác như hoa giữa đường?
Mặt sao dày gió dạn sương,
Thân sao bướm chán, ong chường bấy thân?
Mặc người mưa Sở, mây Tần,”!*

Những mình nào biết có xuân là gì!

Thúy Kiều càng bị hành hạ, nàng lại càng nhớ chốn quê, nhớ cha mẹ. Nàng lạ tiếc đời con gái xuân xanh của nàng đã bị kẻ chuyên tay xem như một món đồ để buôn bán, qua tay...!

Cành xuân đã bẻ cho người chuyên tay.

Bỗng dừng cuộc đời nàng thay đổi từ khi:

*“Khách du bồng có một người,
Kỳ Tâm họ Thúc cũng nôi thư hương.
Vốn người huyện Tích châu Thường,
Theo nghiêm đường mở ngôi hàng Lâm Tri.
Hoa khô mộ tiếng Kiều nhi,
Thiếp hồng tìm đến hương khuê gửi vào.
Trương tô giáp mặt hoa đào,
Vê nào chẳng mặn nét nào chẳng ưa?
Hải đường mơn mớn cánh tơ!”*

Ngày xuân càng gió càng mưa càng nồng.

(Nguyễn Du đã cho nàng Kiều đến hai chữ XUÂN trong một câu thơ!).

Dù tuổi xuân của Thúy Kiều đã trải qua “gió - mưa”... Mưa ngoài trời, mưa ở trong lòng. Trời đất cũng không nỡ bỏ nàng và đã cho nàng gặp Thúc Sinh - đó là một sự an ủi – cứ tạm cho là nồng ấm trong “tình nghĩa vợ chồng”, kể từ khi nàng lưu lạc nơi xứ người. Do đó, nàng để gì bỏ qua sự may mắn mà trời đã ban cho:

Đêm xuân ai dễ cảm lòng được chẳng?

Nàng cứ tưởng rằng: Thúc Sinh đến với nàng, chỉ là khách tìm đi tìm thú vui nhục dục như bao người khác khác. Nhưng với Thúc Sinh thì không phải như vậy, dù gì chàng cũng là người có ăn học, biết phân biệt vàng thau. Chàng đã nhìn Thúy Kiều như một thiên thần trên trời bị đày đọa...!

*“Trước còn trăng gió sau ra đá vàng.
Dịp đầu may mắn lạ đường!”*

Và, cũng thật là may mắn nữa cho Thúy Kiều và Thúc Sinh là Thúc Ông đi xa nay trở lại quê nhà... Và mọi chuyện được sắp đặt cho cuộc hôn nhân để cùng nhau sống chung.

Lại vừa gặp khoảng xuân đường lại quê.

Thúc Sinh mê mẩn Thúy Kiều.

“Sinh càng một tình mường mê,”!

Thúc sinh yêu nàng Kiều vào mùa xuân. Mùa xuân đã tới với nàng lần nữa.

Ngày **xuân** lăm lúc đi về với **xuân**.

(Nguyễn Du cũng đã cho Thúy Kiều hai chữ XUÂN trong một câu thơ)

Thúy Kiều ở Thanh Lâu. Nàng gặp Thúc Sinh, một người đa tình lãng tử đã có vợ. Thúc Sinh nghĩ ý chuộc nàng ra khỏi lầu xanh.

*“Thiếp như hoa đã lìa cành,
Chàng như con bướm lượn vành mà chơi.”!*

Chúa xuân đành đã có nơi,

Gặp Thúc Sinh, Thúy Kiều cũng mong cho mình được danh chính ngôn thuận, cho dù là làm lẽ mọn, nên nàng khuyên Thúc Sinh trở lại nhà mà thú thiết với vợ cả, để đôi bên được hợp lý, hợp tình, nên nàng đã thừa với Thúc ông.

Rạng ra gửi đến xuân đường,

Thúc ông cũng khuyên Thúc Sinh nên trở về nhà nói rõ mọi chuyện cho vợ hay.

Xuân đình thoát đã dạo ra cao đình.

Khi Thúc Sinh trở lại nhà Thúc Ông, thì mới hay tin Thúy Kiều bị chết cháy...! Thúc Sinh khóc than thương tiếc cho số phận hẩm hiu của nàng. Chàng tiếc rằng đã gặp Tiên, giờ lại mất; mất một cách đau đớn bởi không tìm được xác của nàng, xác của nàng đã hóa ra tro bụi....!

Tiếc hoa những ngậm ngùi xuân,

Thúc Sinh dẫn vật nổi đau xót theo năm tháng...!

*“Thân này dễ lại mấy lần gặp tiên.
Sen tàn cúc lại nở hoa,”!*

Sầu dài ngày ngắn đông đà sang xuân.

... Rồi Thúc Sinh gặp lại Thúy Kiều nơi nhà người vợ cả là Hoạn Thư trong cảnh trở trêu... Từ người yêu lại hóa ra... người bị ‘tù tội’...! Chàng nhìn nàng “tiên” của mình mà cúi mặt làm thinh, có còn cảnh nào đau xót hơn...!

*“Tìm đâu cho thấy cố nhân?
Người ngoài cười nụ người trong khóc thầm.
Giọt châu lã chã khôn cầm,
Cúi đầu chàng những gạt thăm giọt Tương.
Sớm khuya sắm đủ dầu đèn,”.*

Sau đó Hoa Nô Thúy Kiều đã được Hoạn Thư cho ra tu ở cái “Quan Âm Các” phía sau vườn với pháp danh Trạc Tuyền.

Xuân, Thu, cắt sẵn hai tên hương trà.

Thúc Sinh cũng tự bạch nỗi lòng, là đã bỏ rơi Thúy Kiều trong cảnh bị vợ lẳng nhục mà không cách gì để cứu nàng, mà còn đổ thừa cho “chúa xuân”...! *“Đã cam chịu bạc với tình,”!*

Chúa xuân để tội một mình cho hoa!

Bởi vì:

*“Thấp cơ thua trí đàn bà,
Trông vào đau ruột nói ra ngại lời.
Vi ta cho lụy đến người,”!*

Cát làm ngọc trắng, thiết đời xuân xanh!

Thế theo lời yêu cầu của Thúy Kiều. Hoạn Thư xin được đi tu [tu trong cái am trong vườn của Hoạn Thư thì không khác gì ở tù]. Bởi Hoạn Thư đã cho người canh giữ cẩn mật.

Cửa thiền vừa tiết cuối xuân,

Nghĩ mà buồn cho Thúy Kiều! Nàng có xuân và đã mất xuân của cuộc đời. Vậy mà ngày [đi tu] lại rơi vào “Tiết cuối xuân”. Tiết xuân trong tù...! Nàng lại nhớ đến cha mẹ, nhớ em, nhớ quê nhà. Nhớ Kim Trọng!

*“Đoái thương muôn dặm tử phần,
Hồn quê theo ngọn mây Tần xa xa.”!*

Xót thay huyền cỗi xuân già,

Bán mình để lấy tiền chuộc, nên trong lòng Thúy Kiều luôn nhớ về cha mẹ và lo lắng...!

*“Tấm lòng thương nhớ, biết là có nguôi.
Chốc là mười mấy năm trời,
Còn ra khi đã da mồi tóc sương.
Tiếc thay chút nghĩa cũ càng,
Dấu lia ngó ý còn vương tơ lòng!
Duyên em dù nổi chỉ hồng,
May ra khi đã tay bồng tay mang.”!*

Thúy Kiều ví mình như ngó sen, cho dù bị người đời bẻ ngang, nhưng sợi tơ trong lòng vẫn còn dùng dằng chưa muốn đứt. Nghĩa là: đối với Kim Trọng nàng vẫn một lòng chung tình và ngày đêm thương nhớ...!

Hơi mười năm lưu lạc phương người. Thúy Kiều gặp Tướng quân Từ Hải. Trai anh hùng gái thuyền quyên, hai người bèo nước gặp nhau và ân ái mặn nồng hơn nửa năm. Từ Hải chia tay Thúy Kiều để về “Đại bản doanh”, hẹn sẽ trở lại đón Thúy Kiều... !

Từ Hải là niềm hạnh phúc, là mùa xuân đẹp tuyệt vời trong đời Thúy Kiều - khác hẳn với Thúc Sinh - Thúc Sinh chỉ cho nàng tình yêu nhưng sau đó là “khổ nhục”, bị vợ cả đánh ghen...! Thúc Sinh cúi đầu chịu nhục mà không dám một lời biện minh cho mình, nói chỉ tới người yêu. Thúc Sinh chỉ có tâm hồn văn thơ lãng mạn... Nặng về nhục dục hơn là tình yêu sâu nặng đối với Thúy Kiều, cho dù có tấm lòng quân tử, mà thiếu nghĩa khí và sĩ khí. Từ Hải cho Thúy Kiều tình yêu nồng nàn, biết giữ lời hứa. Đáng trân quý là giúp Thúy Kiều “trả thù” những kẻ đã hại nàng.

Dưới mắt Triều đình, thì Từ Hải chỉ là “bọn phiến loạn”. [Năm Gia Tĩnh triều Minh không chỉ có mỗi Từ Hải là phiến loạn, trước Từ Hải cũng đã có nhiều nhóm phiến loạn.]. Cái oan ức gia đình Thúy Kiều chịu đau khổ cũng là tại xã hội lúc đó - luật pháp và đạo đức đã quá suy đồi... Bọn quan lại thi nhau ăn hối lộ, vợ vét của cải bá tánh... Từ Hải là một vị tướng có quân đội, có thế lực... Từ Hải với tính cách và phẩm cách của người anh hùng, chàng xứng đáng làm chồng Thúy Kiều. Chàng đã tạm xa Thúy Kiều để ra đi vì nghiệp lớn:

*“Trông vờ trời bể mệnh mang,
Thanh gươm yên ngựa lên đàng thẳng dong”.*

Ấy là mùa xuân mà Thúy Kiều phải xa chồng, sống trong nhớ mong và hy vọng.

*“Nàng thì chiếc bóng song mai,
Đêm thâu đằng đẵng nhạt cài then mây.
Sân rêu chẳng vẽ dấu giày,
Cỏ cao hơn thước, liễu gãy vài phân.*

Từ Hải đã xưng bá một vùng... Triều đình muốn đánh dẹp nhưng không đủ sức. Từ Hải nói: “Sức này ai dễ làm gì được ai”. Từ Hải ngồi ghế chánh án, để xử bọn: Hoạn Thư cậy thế “con ông cháu cha”, lập băng nhóm đi đốt nhà, bắt cóc người về giam cầm và xúc phạm thân thể Thúy Kiều. Từ Hải xử bọn [Bạc Hà, Bạc Hạnh]. Từ Hải xử bọn ma cô, giang hồ [Ưng, Khuyển, Sở Khanh]. Từ Hải xử bọn kinh doanh trên thân xác phụ nữ [Tú bà, Mã Giám Sinh]. Trời cao có mắt. Gieo nhân nào gặt quả nấy.

*“Tiệc bày thưởng tướng khao binh,
Om thòm trống trận, rập rình nhạc quân.
Vinh hoa bỏ lúc phong trần.”!*

Chữ tình ngày lại thêm xuân một ngày.

Kim Trọng hay tin Thúy Kiều trầm mình chết trên sông Tiền Đường. Chàng vật vã khóc than.

*“Thân thờ lúc tỉnh lúc mê,
Máu theo nước mắt hồn lìa chiêm bao.”!*

Xuân huyên lo sợ biết bao,

Sau đó gia đình Thúy Kiều chọn ngày tác hợp Kim Trọng với Thúy Vân, đúng theo lời Thúy Kiều dặn dò trước lúc ra đi.

*“Vội vàng sắm sửa chọn ngày,
Duyên Vân sớm đã se dây cho chàng.
Người yếu điệu kẻ văn chương.”!*

Trai tài gái sắc xuân đương vừa thì,

Kim Trọng và Thúy Vân “kết hôn”, nhưng trong lòng vui không trọn vẹn, bởi Thúy Kiều vẫn “bóng chim tăm cá”...!

*“Tuy rằng vui chữ vu quy,
Vui nào đã cất sầu kia được nào!
Bởi lòng tạc đá ghi vàng,
Trường nàng nên lại thấy nàng về đây.
Nhưng là phiền muộn đêm ngày.”!*

Xuân thu biết đã đổi thay mấy lần?

Sau một thời gian Kim Trọng và Văn Quang cùng thi đỗ và được triều đình bổ nhiệm làm quan.

Vương, Kim cùng chiếm bảng xuân một ngày.

Gia đình Vương ông lúc này thật hạnh phúc vui vẻ!

*“Sớm khuya tiếng hạc tiếng đàn tiêu dao.”!
Phòng xuân trướng rủ hoa đào,*

Rồi một đêm:

*“Nàng Vân nằm bồng chiêm bao thấy nàng.
Tỉnh ra mới rỉ cùng chàng,”*

Kim Trọng và cả nhà đi tìm tung tích Thúy Kiều. Mới hay Thúy Kiều còn sống.

*“Khỏi rừng lau đã tới sân Phật đường.
Giác Duyên lên tiếng gọi nàng,
Buồng trong vội dạo sen vàng bước ra.
Trông xem đủ mặt một nhà.”!*

Xuân già còn khỏe huyên già còn tươi.

Thúy Kiều nhìn người thân: “Hai em phương trưởng hòa hai, Nọ chàng Kim đó là người ngày xưa! Thúy Kiều tự xét mình rằng: “Bấy chầy dãi nguyệt dầu hoa,” không biết người yêu xưa đối đãi như thế nào sau này?!

Mười phần xuân có gầy ba bốn phần.

Kim Trọng và Thúy Kiều gặp lại nhau trong niềm hân hoan không thể nào kể siết. Họ ôn lại kỷ niệm xưa... Tiếng đàn bây giờ không ai oán, tủi hờn...!

*“Bi hoan mấy nổi đêm chày trăng cao.
Canh khuya bức gấm rủ thao”.*

Niềm vui được đoàn tụ cùng gia đình và người yêu đã góp phần cho Thúy Kiều lấy lại niềm tin vào cuộc sống.

Dưới đèn tỏ rạng má đào thêm xuân.

Đối với Thúy Kiều - tình đầu cũng là tình cuối - gặp lại nhau, làm sao mà không quyến luyến cho được...!

*“Tình nhân lại gặp tình nhân,
Hoa xưa ong cũ mấy phen chung tình.
Gặp nhau còn chút bấy nhiêu là tình.”*

Và hy vọng:

Chừng xuân tơ liễu còn xanh,

Thúy Kiều bán mình chuộc cha, chứ nào phải tà dâm. Nàng chẳng lỗi lầm với người yêu Kim Trọng.

*“Nghĩ rằng chưa thoát khỏi vành ái ân.
Gương trong chẳng chút bụi trần,
Một lời quyết hẳn muôn phần kính thêm!
Ấy là hồ điệp hay là Trang sinh.”!*

Khúc đầu êm ái xuân tình,

Cuối cuộc đoạn trường đầy gian nan khổ nhục, Thúy Kiều đã về với gia đình, tất cả đều sum họp đầy đủ. Phúc lộc đầy nhà.

Vườn xuân một cửa để bia muôn đời

Kể ra Thúy Kiều cũng đã có xuân, dù cho nàng đã bị ba chìm bảy nổi trong những tình cảnh oái ăm của cuộc đời.... Nàng vẫn còn có phước, gặp lại người thân, gặp lại người yêu cũ. Đã có biết bao nhiêu người con gái sống cùng thời với Thúy Kiều và cũng có biết bao nhiêu người con gái sau này... Tất cả họ là “nạn nhân” của một xã hội trọng nam khinh nữ, chắc gì họ đều được có sự may mắn [rất có hậu] là an toàn trở về nơi đã ra đi trong buồn tủi!

*“Thiện căn ở tại lòng ta,
Chữ tâm kia mới bằng ba chữ tài!”*

Trang Y Hạ - San Francisco